

**Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei
Praecepta Pars ...**

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio IV. Præceptum tertium quartum Fidei, quo ad confessionem &
negationem Fidei externam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

spectat non facere actum prohibitum. & excludere ejus proximum periculum per media oportuna: Quale medium in proposito supponitur esse, munire se actu Fidei elicito. Vide quæ dixi §. *preced.* sub finem. Et hinc est casus

Quartus. Quando quis tenetur exteriùs confiteri Fidem maximè coram Tyranno cum periculo deficiendi in Fide, quod aliter non posset vitari, nisi fortiter urgendo actum internum Fidei, ea obligatio est etiam per se directè ex virtute Fidei: sed iterùm non ex præcepto affirmativo, sed ex præcepto negativo non negandi Fidem interiùs vel saltem exteriùs, prout fuerit periculum negandi, ob rationem modò datam.

SECTIO IV.

Præceptum tertium & quartum Fidei, quo ad confessionem & negationem Fidei externam.

SUMMARIUM.

22. *Qualis sit, aut esse debeat confessio Fidei externa.*
23. *Præcepto divino naturali tenentur fideles Fidem exteriùs verbo, signo, vel opere confiteri sub mortali,*
24. *Quoties id exigit honor Deo, vel Christo debitus, ut pulchrè exemplificatur quatuor casibus;*
25. *Et fidei confirmatio:*
26. *Aut quando Salus propria,*
27. *Vel proximorum periclitatur*
28. *In persecutione Fidei per se semper fugere licet, nisi officium obstet.*
29. *Nullo unquam casu, etiam mortis periculo, licet Fidem negare. sive expressè, sive interpretativè, verbo, signo, vel factò, &c.*
30. *Quando quis censetur negare Fidem explicitè: quando interpretativè.*

E 3

31. *Quan-*

31. Quando quis, obligante præcepto, simulando, vel agendo in verbis censeatur interpretativè negare Fidem?
32. Præcepto Fidei consistenda etiam non obligante, Fides tamen interpretativè negat qui utitur signo directè, indirectè manifestativo hæresis,
33. Talia autem signa non sunt v. g. ornatus vel vestimentis gentis solum, & non sectæ distinctiva.
34. Imo esto etiam sint distinctiva sectæ, modò non sint testativa ejusdem.
35. Bene autem, si sint non tantum distinctiva sectæ, sed manifestativa ejusdem.
36. Et multò magis, si insuper contineant actualem cultum auctoris falsæ sectæ.
37. Item Fidem interpretativè negat, exercens opus, vel actionem ex natura sua, institutione, aut circumstantiis rebus manifestativam, ut in sacris gentilium, & g. adorare idolum &c.
38. Quando quis interpretativè Fidem negare censeatur communicando eorum cæna?
39. Frequentando eorum Ecclesias?
40. Comedendo carnes die prohibito?

22 **F**idei tertium præceptum affirmativum est confiteri Fidem exterius, cum opus est; huic oppositum quartum & primum negativum Fidei præceptum est, non negare Fidem exterius. Utrumque propter maximam connexionem explicabimus hac *Sectione* sub gemina assertionem. Quintum autem Fidei præceptum, & secundum negativum. Nam negare Fidem etiam interius, importat immunditatem positivam ac præcipuè hæresin, & ei annexa: ideoque necessario pluribus seorsim explicandum *Seq. c. toto.*

Confessio externa Fidei est: *Manifestatio Fidei interna signò aliquò externò ad hoc specialiter ordinata*

dinatō & comprobato. Utpotē vel apertis verbis, vel signis & actionibus ex speciali ordinatione significantibus, exprimentibus & distinguuntibus Fidem. Etenim ad Confessionem Fidei Catholicæ defacto non sufficit uti verbis, signis vel actionibus communibus Eidei Catholicæ cum aliis Sectis, ut dicere se Christianum esse, Symbolum Apostolorum, vel Orationem Dominicam recitare: sacram Scripturam profiteri; Sed oportet uti verbis, signis vel actionibus distincte significantibus, & distinguuntibus Fidem Catholicam ab aliis Sectis, utpotē dicendo, se esse Catholicum Romanæ Fidei, se cruce signare, Catholico more Sacrum facere, communicare, jejunare &c. His positis, sit.

ASSERTIO IV.

Precepto Divino naturali tenetur Fidelis Fidem²³ exterioris confiteri verbo, quoties ita exigit honor Deo vel Christo debitus, Fidei confirmatio, propria, vel proximi Salus: Seu quod idem est. & regula generalis esto: Quotiescunque ex taciturnitate vel dissimulatione Fidei oritur detrimentum honoris Dei, Fidei & Religionis Catholicæ, salutis propriæ, vel proximorum, quod professione Fidei impediti potest, tenetur omnis Fidelis, ad hoc idoneus, sub mortali Fidem ~~suam~~ profiteri, & defendere, etiam cum periculo mortis aut cujusque boni temporalis detrimentō. Ita D. Thom. 2. 2. 4. 3. ab omnibus receptus. Et sumitur clarē ex verbis Christi Matth. 10. *Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo. Qui autem negaverit &c.* Et Apost. ad Roman. 10. *Si confitearis in ore tuo Dominum JE-*

SUM CHRISTUM, & in corde tuo credes
 quia Deus suscitavit illum à mortuis, salvus
 corde enim creditur ad justitiam, ore autem
 confessio fit ad salutem. Sic Apost. aperte significans, confessionem externam Fidei necessariam esse ad salutem : adeoque obligare quandoque sub morte.
 Ratio ergò ex allegatis verbis Christi desumpta.
 Quia omnis homo Christianus Christo in Baptismo nomen dedit, & se obligavit ad ejus Fidem tenendam, tuendam & confitendam, etiam suam vitam & sanguine, si opus fuerit, velut juramento implicito. De quo Div. Hieron. Epist. ad Heliodor. *Recordare tyrocini tui diem, quo Christo in Baptismo sepulchus, in Sacramento jurasti.* Et Apost. I. ad Th. 6. *Certa bonum certamen Fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confessus confessionem bonam coram multis testibus.* ad Hebr. 3. Vocat Christum Pontificem confessionis nostræ. Ergò, sicut qui se Regi cuidam juramento Fidelitatis in militia vel alio obsequio obstrinxerit, tenetur illud servare, etiam sub pœna mortis, vel quavis aliâ, ubi nimirum aliqua necessitas id exigat, certum enim est, præceptum affirmativum Fidei confitendæ non obligare pro semper, sed solummodo certo tempore, & ratione necessitatis ita exigentis, uti in assertione expressum est, nimirum quandoque exigat.

§. I.

Honor Dei & Christi.

24 **F**ides confitenda est, quando sic exigat, & aliter quin notabiliter diminueretur honor Dei & Christi.

Christi: idq; maximè quando quis à Magistratu, vel
 Judge absolutè ad Fidem probandam, sive ut scia-
 tur, cujus Fidei sit, auctoritate publica interrogatus,
 an sit Catholicus, vel quid de aliquo Articulo Fidei
 sentiat? sive id fiat publicè, sive privatim, sive ad Fi-
 nem bonum, ut inter Catholicos: sive ad finem
 malum, ut si interrogetur apud hæreticos vel infide-
 les, tenetur sub mortal. Fidem suam confiteri &
 profiteri positivè, & explicitè sine ambiguitate seu
 æquivocatione verborum, etiã cum mortis peri-
 culo, ob rationem datam. Nam alioquin Deo, &
 Christo magnus honor detraheretur. Verè enim
 magnus est honor Dei, & Christi, Principis & Ca-
 pitis Fidei nostræ, quòd Christianus coram Princi-
 pibus & Magistratibus hujus sæculi contra obla-
 trantibus & persequentibus Fidem suam fateatur.
 Præterea, dum mortis & periculorum minis in pub-
 lico Judicio Fides nequaquam credit, mirum in mo-
 dum ejus veritas confirmatur, atque in regnīs radi-
 ces agit: Quare si unquam ejus confessio urget, tunc
 certè maximè urgere rationabile est; atque is sem-
 per fuit sensus Ecclesiæ, quæ se in ejusmodi casu
 obligatam esse ad confitendam Fidem semper exi-
 stimavit. Sic *Petrus & Joannes* Fidem & virtutem
 Christi Nominis confessi sunt contra Tribunalia
 Judæorum *Act. 4.* Et, cum eis comminarentur, au-
 dacter responderunt. *Si justum est in conspectu Dei*
vos potius audire, quam Deum judicare. Quidquid
 contra perditè sentiant politici nostri temporis: imò
 etiam non nemo ex Catholicis. Certè & meritò ab
 Innocentio XI. damnata est hæc Propositio 18. *Si à*

*potestate publica quis interrogetur, Fidem ingenuè
confiteri, ut Deo & Fidei gloriosum consulo: ut
re, ut peccaminosum non damno.*

II. At verò si privatus quisdam infidelis vel
hereticus interrogat nullus per se loquendo tenebitur
fateri, sed vel tacendo, vel alio modo eludendo
test. Cum enim talis publicam auctoritatem
gerat, nullus inde honor Christi periclitabitur.
contigit, quòd multis navigantibus in navi hæretici
quidam hæreticus stricto gladio discurrens qua-
ret, quoniam ex istis sint Baptistæ, minatus eos
nos velle obtruncare, aderant per multi Catholici
sed nemo Fidem suam fassus est. An rectè? Re-
factum respondent. *Sanchez l. 2. 6. Tabiana, 1
navent. alii cum Tamburino cit. c. 1. §. 2. n. 3.* Quod
scurra ille cum publicam auctoritatem nullam ge-
ret, adeoque nullus inde honor Christi periclitabitur,
explodendus potius fuit, quam audiendus.
Dixi autem *per se loquendo*: rectè enim monet
Thom. Quòd si vir admodum gravis interrogatur
etiam à privatis hæreticis de sua Fide, ipse
tamen si taceat, vel dissimulet, magnum aliquod
scandalum oriri rationabiliter timeat, tacere sanè
non posse; quia in illis circumstantiis magnus Dei
honor, ad salutem salus proximorum externam
Fidei confessionem exigit.

III. Quòd si quis interrogaretur, vel examinaretur
ab hæreticis, quavis autoritate publicè, vel privè
sacerdos, sitne Sacerdos vel Monachus, an Sacrum
scandalum, vel audierit, an die Veneris carnibus abstinere
debeat &c. Etiam si Catholicus advertat ex mente
terti

terrogantis idem esse, ac quærere, an sit Catholicus? Adhuc non obligaris respondere, sed quoque modo dissimulare potest? Quia multi sunt Catholici, qui non sunt Sacerdotes vel Monachi, qui Sacrum sæpè non dicunt, ne audiunt, nec carnibus abstinent. Secùs dicendum, si interrogæris, an sis Papista? quia hæc interrogatio in terminis æquivalet huic, an sis Catholicus, ideóque fateri debes, si publica auctoritate interrogæris, secùs si privata, juxta, modò suprà dicta.

IV. Si Tyranus vel Princeps aut Magistratus hæreticus generatim præcipiat, ut omnes se prodant Catholici, ut certas vestes vel signa ferant, quibus noscantur, esse Catholici, aut omnes Catholicos ex regno vel regione exulare præcipiat, aut certas eis pœnas taxet; tenentur Catholici obedire, & ita Fidem profiteri *Resp.* Non teneri, quia ex una parte injustè agit Tyrannus, vel Magistratus talis; ex altera parte nemo non particulariter seu personaliter interrogatus tenetur profiteri Fidem suam. *Excipe:* Nisi magnus Dei honor & proximorum salus aliud requiret: Sicut contra tenebris te occultare, si Spes sit in futurum te posse Fidem melius profiteri ac promovere, præsertim si Sacerdos sis. *Communis apud Sanchez & Tamburin. cit.* De fuga in persecutione Fidei dicam inferius in fine.

§. II.

Fidei Confirmatio.

Quotiescunque nimirum doctrina, Fidei firmitas, vel authoritas Catholicæ Ecclesiæ periclitatur, præsens & advertens, si prodesse possit, tenebitur præ-

præfens & advertens, si prodesse possit, teneb
 Fidem profiteri. v. g. Intervenit quis, vel inter Fide
 colloquio, vel disputationi Catholicorum cum tra t
 reticis: advertit. ob illorum ruditatem, doctrin gra
 Fidei & Ecclesiæ irrisioni & blasphemiiis exponi Don
 se sufficientem, & prodesse posse putet, tenetur cog
 mortali, etiam cum periculo vitæ, pro veritate cum
 eretare, Fidem suam profiteri ac defendere. Hæc
 enim Fidelitas erga Christum & ejus Verbum tene
 stulat, scilicet ut ait Apost. ad Tit. 2. *Ut non bla* nihi
phemetur Verbum Dei. Et 2. Pet. 2. *Ne via* hær
satis blasphemetur. Eadem est ratio de tuenda te, c
 ritate Ecclesiæ, de qua Dionys. Alexand. Epist. por
 Novat. *Non est inferior gloria sustinere Mart*
rum pro eo, ne scindatur Ecclesia, quam est illa,
idolis immoletur. Imò secundum meam sententiam
am majus hoc puto Martyrum: ibi enim unusqu
que pro sua tantum anima, in hoc verò pro omni
eclesia Martyrum sustinet. Hæc ille

Similiter, si videas infidelem vel hæreticum
 sanctam Eucharistiam, sacras imagines, Reliquias
 Virgines sacras violare, si possis, teneris illos con
 bere, & te Christianum & Catholicum manifesta
 etiam cum periculo vitæ: Quia ita exposcit & D
 honor, & veræ Fidei indemnitas. *Si potes,* in qua
 semper: Nam si tuus conatus nihil profuturus pro
 videtur, non erit ratio, unde obligeris. Ita DD. c.

§. III.

Salus propria.

26 **F**ides confitenda est, quandoque exigit pro
 pria salus, quæ aliàs periclitaretur; Utpote si
 eens & dissimulans, eo ipso periculum subeas, ne

dem abneges, juxta dicenda *Assertionem seq.* Item si Fidem tuam dissimules, congeris multa agere contra conscientiam, & legem Dei; & ut plurimum gravissima peccata mortalia. v. g. Servit Catholicus Domino hæretico, si se Catholicum esse dissimulet, cogetur provana conventicula hæreticorum adire cum Domino, conciones hæreticas audire nefandæ cœnæ communicare, aliisque actibus hæreticis; &c. tenetur sub mortali profiteri suam Fidem, aut si nihil proficiat professio Fidei, recedere à Domino hæretico, quocunque periculo vel damno imminente, cum detrimentum animæ cuicunque damno corporali præponderare debeat.

§. IV.

Salus Proximorum.

Fides confitenda est, quotiescunque ita exigit salus proximi, quæ alias periclitaretur: utpote, si proximorum scandalum, vel ruina spiritualis imminet, & tua professione Fidei impedire potes e. g. Petrus Theologus adest convivio & colloquio multorum Catholicorum & hæreticorum, miscentur profani sermones, irrisiones &c. contra Fidem & Religionem Catholicam, comeduntur carnes die vetito, videt & advertit, si taceat, corrideat, comedat carnes, scandalizandos Catholicos, eosque labefactandos in Fide, Fidei suæ incertitudinem suspicatuos, è contrâ hæreticos in sua Secta confirmandos, & defectum Fidei ex sua taciturnitate præsumpturos; talis omninò sub mortali tenetur Fidem suam profiteri, falsis dictis, & sannis contradicere, ab esu carniū abstinere: tum ea generali præ-

præcepto Charitatis, tum especiali præcepto
 dei confitendæ in casu necessitatis: Exemplum
 quam Christianum ante Christum præbuit hæc
 cæ planè Confessionis Fidei, & legis Dei Senex
 Eleazarus 2. *Machab. 6.* Qui cum à Tyranno
 geretur carnes suillas comedere, & quidam an
 tuaderent id simulare, comedendo alias carnes
 tas, generosè respondit, & respuit dicens.
*enim atate nostra dignum est fingere, ut multi
 lescentes arbitrantes, Eleazarum nonaginta
 rum transisse ad vitam alienigenarum, & ipse
 pter meam simulationem & propter modicum
 ptilis vita tempus accipiantur (& addendo obli
 tionem hujus sub mortali ait) Nam etsi in præ
 tempore suppliciiis hominum eripiar, sed man
 Omnipotentis nec vivus nec defunctus effugiam.*

COROLLARIUM.

28 **E**X dictis facile colligitur qualiter urgente
 persecutione Fidei, liceat vel non liceat Catho
 fugere, ne cogatur cum mortis, vel alio periculo
 dem suam confiteri. Per se enim & ratione
 præcisè, semper licet; quia fuga de se non dicitur
 gationem, vel dissimulationem Fidei, multò magis
 simulationem alterius Sectæ: quin imò hoc
 quò Catholicus fugit, se Catholicum fatetur &
 dit; quippe qui ad conservandam illibatam Fide
 suam fugit non vacillans in Fide, sed diffidens de
 fortitudine & constantia ad perferendas persecutio
 nes, vel pœnas imminentes; atque omninò iure
 utens, quo licet omni modo licito tueri Fide
 suam, quod Christus non tantùm verbo Matth.

Cum persequentur vos in una civitate, fugite in
 aliam; Sed & exemplo docuit sapius fugiens im-
 piorum persecutiones; & sancti factis suis ostende-
 runt. Lege præclarum Homiliam & Apologiam
 D. Athanasii de fuga sua. Pars legitur in suo Fe-
 sto 2. Maii.

Dixi: *Per se ratione fuga præcisè*: Nam aliunde
 ex ratione personæ vel officii sapè non licebit fu-
 gere; Sic tempore persecutionis Fidei non potest
 Episcopus vel Pastor fugere, si ex ejus fuga immi-
 neat periculum gregi sibi commisso; nam bono-
 rum Pastorum est animam ponere pro ovibus suis,
 & non tantum *in pace*, sed etiam (teste S. Cypriano
 Epist. 54.) *in acie oves tueri*: idque ex obligatione
 Charitatis & Justitiæ, adeò ut si opus fuerit, tenea-
 tur etiam sanguine & vitâ Fidem pro ovium suarum
 confirmatione firmare.

Regula ergo hic esse potest. Si sis ejus conditio-
 nis, ut te fugiente, periclitatur honor Dei, vel Salus
 animarum, tuique muneris observatio, fugere non
 poteris, juxta modo dicta. Quòd si solùm esses utili
 manendo, non tamen necessarius, potes manere, sed
 non teneris cum tam gravi tuo incommodo vel pe-
 riculo. Quòd si denique remanendo potiùs obesses,
 quàm permoveres; peccares non fugiendo pro-
 pter malum, quod infers, nisi te bona fides excusaret.
 Sic post alios *Tamburin. cit. n. 6.*

Denique sermo tantum fuit de Fide confessione
 extrema, quatenus est de Jure Divino ex virtute Fi-
 dei Jure autem humano & lege positiva Ecclesiæ
 etiam certæ personæ in certis casibus teneatur
 etiam

etiam sub mortali professionem Fidei facere, ut
omnes Beneficarii, Canonici, Parochi, intra
mensis adeptæ possessionis. Ex *Tridentino Sess. 24. c. 22.* Item ordinandi, Doctores creandi; Reges
Imperatores in sua inauguratione, & alii nonnulli
idque ex gravi causa, nempe ut animabus & populo
commisissis benè sit provisum: nec earum regio
spirituale vel temporale hæretico vel infideli
mittatur, quæ, cum sit gravissima materia, præ
ptum transgrediens, seu scienter Fidem profi
detrectantes sine dubio mortali peccato adstringuntur.

ASSERTIO V.

29 **E**X præcepto Fidei Divina negativo sub
li nullo unquam casu vel periculo, etiam
ris, licet Fidem negare, sive expressè, sive inter
rative, nimirum verbo, signo vel factò aliam
sam Sectam simulando, etiamsi quis Fidem veram
libatam intus in corde retineat. Communissimè
certissima omnium Orthodoxum cum D. Thom.
ma supra. Et omnium quos vidi, optimè laudant
méque Gregor. de Valent. q. 3. punct. 2.

Expressè probat & docet Christus Matth.
*Qui autem negaverit coram hominibus, negabit
& ego eum coram Patre meo, qui in cælis est.*
Luc. 9. v. 26. *Qui me erubuerit, & meos sermones
hanc Filius hominis erubescet, cum venerit in gloria
jestate sua, & Patris, & SS. Angelor.* Ubi nota
ter dicit 1. *qui me erubuerit*: quod non tantum
gationem expressam, sed etiam dissimulationem
vel inquam simulationem significat. 2. *Me & sermones
meos*: Erubescens scilicet confiteri non

re, ut tñm Christum, sed etiam Doctrinam Christi &
 intra Fidem. 3. *Erubescet*, seu ut est apud Matth. *ne-*
 gabo cum &c. quod sine dubio pœnam peccati
 mortalis significat. Ratio ergò est eadem, quæ in
 Assertionem præcedenti à fortiori, cum longè plus sit
 Fidem exteriùs negare, quàm solum occultare,
 dissimulare, & non confiteri exteriùs, cum opus
 esset. Deinde, aut aliquis serió & ex animo Chri-
 stum vel veram Fidem abnegat, falsamque Sectam
 profitetur: & tunc verè & propriè committit pec-
 catum infidelitatis gravissimum & mortale, exte-
 riùs quoque consummatum. De quo *c. sequenti*;
 aut ficto animo, in corde verò veram Fidem reti-
 nendo, solum exteriùs verbo, signo, vel factò simu-
 lat, se veram Fidem negare, & falsam amplecti; &
 tunc licèt non peccet peccato interno infidelitatis,
 nec hæreticus vel apostata formalis fiat, ut ex *com-*
muni D D. bene probat Sanchez *lib. 2. mor. cap. 7.*
n. 8. peccat tamen peccato externo infidelitatis con-
 tra præceptum negativum de non negando Chri-
 stum, & veram Fidem, quod & ad semper, & pro
 semper, seu pro omni temporis differentia obli-
 gat: Et quia in re gravissima, utique sub mortali,
 simulque mentitur perniciosè in re gravissima, ut-
 pote contra Veritatem Divinam nobis revelatam &
 agnitam. Etenim sicut virtus veritatis generatim
 obligat nos affirmativè, ut cum opus est, & cir-
 cumstantiæ id requirunt, verum non celemus; sed
 sincerè aperiamus; negativè verò ut nullo unquam
 tempore falsum verbo, vel factò mentitur, vel si-
 mullemus: ita virtus Fidei Divinæ multò adhuc

gravius & strictius obligat, affirmativè quidem do ob
 veritates Divinas nobis revelatas, cum opus esse Asse
 circumstantiæ exigunt, juxta dicta *Assertioni* signo
ced. palam profiteamur: negativè verò ne op
 tam Fidei falsitatem ullo unquam tempore fer
 bo, seu facto mentiamur vel simulemus nega
 dissimulata vera Fide. lare
 quare
 gan
 caus
 obli
 celar
 bis a
 emp
 licet
 doce
 bus
 pleb
 scife
 grav
 nam
 vel fi
 verò
 vel e
 quid
 la Fi
 mun
 man
 Vale
 tr. p
 vel p
 supr
 inter

Damnabilis ergo, & damnatissima est sententia
 antiquorum hæreticorum, ac etiam nostri te
 ris politicorum ac libertinorum, quorum vulgari
 ma est: Licere Fidem suam negare, & aliena
 religionis cujusvis quælibet exercitia facere, &
 quis Fidem suam in corde fixam firmamque co
 vet. Jam ergò Assertio quoad terminos signifi
 explicanda est, & ad casus applicanda.

§. I.

Expresse, vel interpretativè.

30 **E** *Expresse*, explicitè, ac positivè Fidem nega
 mortaliter peccat, quisquis apertis verbis
 ferio, sive fictè aut negat se Christianum, Ca
 cum, Pontificium esse, talem articulum Fide
 dere &c. aut asserit, se esse, alterius Sectæ,
 cam, Calvinistam, Lutheranum &c. vel con
 talem Articulum contra veram Fidem, v. g.
 stum non esse in Eucharistia, nullum esse pun
 rium &c. Quod si ferio & ex animo fiat, verò
 infidelis & hæreticus formalis: si fictè, etiam
 infidelis & hæreticus non sit, tamen mortaliter
 cat, juxta dicta pro Assertionem.

Interpretativè, seu implicite negat Fidem
 mortaliter peccat, quisquis aut Fidem veram

do obligat præceptum confessionis externæ, juxta
Assertionem præcedenti dicta dissimulat; aut *verbo,*
signo, vel facto falsam Sectam aliquam simulat. Dif-
 ferunt quam maximè *dissimulare, verum, & simu-*
lare falsum. Dissimulare verum ob certas causas,
 quandoque licitum est, quando nimirum interro-
 ganti non teneris respondere, & justam celandi
 causam habes: sic in proposito extra casus, quibus
 obligat præceptum confessionis Fidei, semper licet
 celare, vel dissimulare Fidem, sive silentio, vel ver-
 bis ambiguis, vel signis, vestibus &c. ut infra ex-
 emplificabitur. Simulare verò falsum nunquam
 licet, cum id sit mendacium intrinsecè malum, uti
 docet *communissima DD. cum D. Thoma* ab omni-
 bus recepto 2. 2. q. 111. a. 1. Unde quondo vilis &
 plebeus homo ab aliquo Fidei confessionem exigit,
 sciscitando, an sit Catholicus, Pontificius &c. 2
 graviter quidem peccat contra confessionem exter-
 nam Fidei, si neget se esse Catholicum, aut dicat
 vel simulet se esse hæreticum, Lutheranum &c. At
 verò non peccat, si dissimulet verum vel tacendo,
 vel eludendo, v. g. dicendo; *Quid tuâ interest?*
quid tu me interrogare habes &c. Quia tunc nul-
 la Fidem confitendi necessitatis cogit, ut ex com-
 muni benè docent Navarrus *comment. in caput Hu-*
mana aures q. 3. in fine Azor. t. 1. l. 8. c. 27. q. 1.
Valent. q. 3. punct. 2. dub. 3. & 4. Laym. lib. 2.
tr. 1. c. 11. num. 3. Secus esset, si Magistratus,
 vel Judex publica auctoritate interrogaret, ut jam
 supra audivisti Specificatum est in *Assertionem Fidem*
 interpretativè negari, simulare aliam falsam Sectam

verbo, facto, signo. Pro quibus optimè traditum ha
Tamburino lib. 2. Decal. c. 1. §. 3. n. 2. hac sic: i

Regula universalis: Omnia illa verba, sig
 facta vel actiones ex hoc præcepto vitare debent
 quæ ex se & circumstantiis suis sunt signa
 internæ abnegationis Fidei v. g. dicere non su
 tholicus; communicare coenæ Lutheranae
 verò per accidens & indirectè tantum sunt signa
 tivæ negationis Fidei, v. g. gestare vestem
 cicam, vel Prædicantiam &c. per se quidem
 da sunt, ne diemus causam aliis credendi, nec
 dem negare; attamen ob justam causam necesse
 illi deceptioni præponderantis, licita fiunt.
 verò planè non significant abnegationem Fidei
 dicere, non sum Romanus, non sum Sacer
 Monachus, non audivi Sacrum, comedi carne
 Veneris &c. per se secluso scandalo, huic præcepto
 non adversantur: his enim non negatur Fides
 modo, sed aliquid aliud. Verùm claritatis
 percurramus sigillatim, incipiendo à verbis

§. II.

Simulando verbo.

3° Fidem negat interpretativè, & mortaliter
 cat, qui, quando obligat præceptum
 sionis Fidei, utpote à Magistratu, vel publico
 rogatus de Fide cum intentione Religionis
 randa, respondet verbis ambiguis & æquivo
 juxta mentem & sensum interrogantis præ
 tur, & intelligatur Fidem suam negare, aut

ap. II. Sectam profiteri. v. g. qui interrogatus à Magistra-
 nè traditu hæretico, an sit Evangelicus? Responderet quòd
 . hac sic: intelligendo per Evangelium, non Religionem
 ba, sig illam novam, ut intendit interrogans, sed veram
 re debe Religionem suam juxta verum Evangelicum sensum.
 sign. sic Item qui interrogatus in Anglia, an sit Fidei Re-
 non fur giae? Responderet quòd sic: intelligendo non mo-
 rana. dernam Fidem Regum hæreticorum, sed antiquam
 unt sig Catholicorum Regum, & similes infiniti modi æqui-
 vestem vocandi adferri possent &c. Peccat, inquam, mor-
 quidem taliter; quia juxta sensum & mentem interrogan-
 di, tis verè publicè præsumitur Fidem suam negare, &
 m nec falsam profiteri cum detrimento honoris Dei & ve-
 iunt. ræ Fidei. Secus esset, si privatus quisquam priva-
 m Fide tum interrogasset & scandalum abesset.

Cæterum qui interrogatus, etiam publicâ aucto-
 ritate, vel tacet, vel absolute & ambigüe respon-
 det, vel dicit se non teneri, vel non velle respon-
 dere & dicere aliis cujus Fidei sit, vel quod ipse cre-
 dat: aut dicit moderna multorum phrasi: se esse
 ejus Fidei, in qua confidat se salvandum: aut alio
 simili modo tergiversatur: is quidem Fidem non ne-
 gat contra hoc præceptum negativum non negandi
 Fidem: atque adeò non peccat contra præceptum
 hoc negativum, nisi in casu, quo ipsum tacere vel
 dissimulare idem esset ac negare: ut si plures inter-
 rogentur, an velint negare Fidem? aliis dicentibus,
 quòd non, tu taceas, utique interpretativè negares.
 Talis tamen publica auctoritate interrogatus adhuc
 peccaret contra præceptum Fidei affirmativum de
 Fide Christi exterius confitenda, juxta *Affertione*
præcedenti dicta.

§. III.

Simulando signo.

32 **F**idem negat interpretativè, & mortaliter peccat quisquis, etiamsi non obliget præceptum confessionis Fidei, utitur signo aliquo directè vel indirectè, manifestativo hæresis, vel infidelitatis: enim eo ipso censetur exterius confiteri vel contrariè in hæresin, vel infidelitatem, vel falsam sectam tali signo manifestativo significatam. Eiusmodi signa consistunt potissimum in vestibus vel ornamentis, & possunt esse quatuor generis.

Signa primi generis.

33 **S**igna aliqua vel vestimenta solum sunt distinctiva Gentis & non Sectæ. Sic vestis longa Turcarum, & pileus fasciâ circumvolutus, vulgò Turbant distinguit Turcam ab aliis Nationibus materialiter tantum, non autem spiritualiter, quoad eorum Sectam; nam etsi omnes converterentur ad Fidem Christianam, adhuc vestitus perseveraret. Idem est de vestibus propriae Nationis hæreticæ. Et hinc consentaneè omnes DD. Christianum atque Catholicum prohibent licitè uti eiusmodi vestitu ad occultandam Fidem. Licet quippe Christiano eunti per Turciam vel Mauritaniam uti veste Turcica, vel Mauritanica eunti in Angliam incedere veste Anglicana prophanè usurpata, hoc enim non est negare suam Fidem, nec eorum Sectam profiteri; sed est solum dissimulare, vel occultare suam Fidem, & ad summum simu-

re se esse talis nationis: estò alii indè decipiantur, putantes eum esse talis Sectæ Turcicæ, Anglicanæ &c. Dummodò adsit aliqua justa & rationabilis causa præponderans illi deceptioni. V. G. ad securitatem itineris, ad evadendum periculum vitæ vel bonorum temporalium. Non enim sine sufficiente & proportionata causa possumus permittere deceptionem proximi, præsertim in re tanti momenti, ut nos judicent falsæ Sectæ cultores: Ut cum Sanchez, Diana & aliis rectè monei Lugo cit. disp. 14. Sect. 5. n. 70. Simili modo Sacerdos vel Religiosus iter agens per terras hæreticorum, ob pericula evidentia, induit se veste sæculari, non utique intentione, ut se simulet laicum, sed ut Religiosum vel Sacerdotem esse se dissimulet, & celet, cum non teneatur statum suum vestimento prodere, sed jus occultandi habeat, permittendo interim alios falli existimantes ipsum esse laicum sæcularem, quod minus malum est, quàm periculum quod rationabiliter timere debet.

Signa secundi generis.

Alia sunt signa distinctiva quidem Sectæ à Secta, 34
at non protestativa talis Sectæ: non enim sunt instituta ad profitendam talem Sectam, sed ad alium finem politicum: nimirum vel ut dignoscatur, quinam sunt talis Sectæ vel Religionis, ut est Judæorum flavus pileus Romæ, vel annulus flavus in pallio Francofurti; vel solummodò ad significandum eminentiorem statum in tali Secta, ut est pyretum & sagum multiplicatile Prædicantium in Germania, quibus non intendunt profiteri suam Sectam,

Etiam, sed solum ostendere suum statum. *reac*
 iterum (contra Cajetanum, Toletum, Becan *conf*
 aliosque non paucos censentes semper est *mo*
communior & verior est sententia DD. ob gra *cere*
 mam causam v. g. ad evadendam mortem, *ter*
 grave malum, & seclusio scandalo, & quando *San*
 obligat præceptum confessionis Fidei, licere *Car*
 stiano, vel Catholico uti ejusmodi signo vel *fig*
 ad occultandam Fidem suam. Ita *Sanctus*
Suarez, Conich. aliis relatis, Layman. *lib. 2.*
c. 11. n. 2. Lugo *cit. Sect. s. n. 71.* Alii RR. *pa*
 Ratio: Quia licet ea signa significant v. g. *Jude*
 vel hæreticum, adeoque iis, uti sit aliqua *sim*
 & quidem longè major (unde & major & gra *ve*
 causa excusans requiritur) quàm in casu præ *til*
 ti: non tamen sunt signa protestativa talis *un*
 vel hæresis, ita ut iis utens, à noscentibus *sti*
 nem, statim debeat censerì talem Sectam vel hæ *ne*
 profiteri: sicut si Prædicans occultet se, & *m*
 in habitu Monachi, non ideò censeretur à no *re*
 tibus ipsum acceptare, vel profiteri Religionem *na*
 statum Monasticum in his circumstantiis. *al*
te

Signa tertii generis.

35 **A**lia sunt signa non tantum distinctiva *de*
 à Secta, sed etiam ex institutione vel *u*
 dine manifestativa & potestativa talis Sectæ *re*
 resis: V. G. imago Mahometis in veste, vel *v*
 peo, est signum protestativum Sectæ Turcicæ *P*
 militer hæretici sæpè certis sionis utuntur pro *P*
 testatione suæ Sectæ, ut scilicet omnis tale *n*
 num gestans vel exhibens intelligatur se manife *g*

re ac profiteri talis Sectæ assecla : sive ejusmodi signa consistât in vestitu, sive in certis verbis, vestibus &c.

Et tali signo nullo unquam casu vel periculo licere uti citra peccatum mortale interpretativæ saltem negationis Fidei, docent DD. communiter cum Sanchez cit. l. 2. c. 4. n. 20. Sed placet distinctio Card. de Lugo d. 14. Sect. 5. n. 82. Aut enim illa signa ita sunt determinata ad contestationem falsæ Sectæ, ut nullum alium usum habeant ; adeò ut omnes, qui personam eo utentem noverunt, omninò certò judicent eum Fidem negare & falsam Sectam amplecti : ut est v. g. imago Mahometis, certa falciagestata in pileo ad significandam hæresin : vestis vel ornatus Sacerdotalis Judæorum, vel Gentilium ; & tunc certissimum est apud omnes, nullo unquam casu vel periculo licere uti tali signò vel vestitu ad occultandam Fidem. Sunt enim manifesta negatio Fidei, & professio falsæ Sectæ ; Quemadmodum nullo unquam casu vel periculo licet proferre illa verba : *Abnego Christi Fidem, sum Lutheranus*, aut solemnem peccandi formulam Turcarum : *alla alla* &c, quia ejusmodi verba sunt omninò determinata ad significandam abnegationem veræ Fidei, & professionem falsæ Sectæ, & nullum alium usum habent. Unde si Princeps infidelis, vel hæreticus volens omnes subditos suos esse infideles, vel hæreticos institueret universaliter, ut omnes portent tale signum in pileo, vel veste in signum protestationis suæ Fidei, nullus omninò Christianus, vel Catholicus posset eo signo, vel veste, citra gravissimum peccatum abnegationis Fidei, etsi fi-

etè, uti, non obstante quocunque periculo. Q
spectat abominabilis praxis quorundam frigid
rum Catholicorum, qui per terras hæreticorum
regrinantes, vel negotiantes à Magistratu hæretic
acceptant salvos conductus, & syngraphas, quib
significatur eos ejusdem esse Religionis, vel jur
mentum Religionis præstitisse, similes infamibus
lis Libellaticis tempore S. Cypriani, qui quidem
dem non negârunt, tamen procurabant & accept
bant à Magistratu infideli, vel gentili libellos, quib
significabatur, eos Imperatoribus paruisse, id
sacrificâsse, ut à persecutione securi essent: ut
velut infames à Fidelibus Libellatici, vel libellis m
culati dicebantur.

Aut illa signa, vel vestimenta non sunt ita dete
minata ad significandam professionem falsæ Sectæ
sed alium usum habere possunt, adeò, ut qui novi
set hominem eò utentem antea fuisse Christianum
vel Catholicum, non statim judicaret eum negâ
Fidem suam, & aliam sectam amplexum, sed posse
putare vel dubitare, an non ad alium finem tali sig
no vel veste utatur: ut sunt vexilla & insignia pro
pria Turcarum, vel Hæreticorum: aut certa vestit
alioquin usualis, instituta tamen ad profitendam te
lem sectam: & tunc omninò probabile est ob gra
vissimam causam (eòq; graviolem, quò magis habet
speciem negationis veræ Fidei) v. g. mortem, aliud
ve gravissimum malum evitandum, ad justam victo
riam de hostibus Fidei obtinendam, licere uti tali
signo, vel veste. Qua ratione Sanchez cit. defendit
Christianos, vel Catholicos, qui pugnantes contra
Turcas

Turcas, vel Hæreticos utuntur signis turcicis, vel hæreticorum, ad commodius invadendum hostem, & jactam victoriam reportandam. Item si Princeps hæreticus instituisset certum genus vestis alioqui non usualis gestandum à subditis in signum protestativum Sectæ suæ, Catholicus peregrinus transiens ob similem gravissimam causam, licite eam uterentur ad se occultandum. Qui enim nossent eum antea Catholicum fuisse, non ideo statim judicarent eum Fidem negare, sed potius occultare tantum.

Signa quarti generis.

Alia denique sunt signa non tantum protestati-³⁶va falsæ Sectæ, sed etiam continentia actualem cultum auctoris illius Sectæ: ut imago idoli Apollinis, Mahometis, Hæresiarchæ, Lutheri, Calvini &c. gestata in collo, clypeo &c. Quorum usum ullo unquam tempore aut casu licere negant DD. communissimè. Aliqui adhuc excusant. Puto ego cum *Lug. cit.* posse adhiberi eandem prædictam distinctionem, si enim illorum signorum nullus sit usus alius, quam significare talem falsum cultum, sine dubio mortaliter illicita erunt; si verò posset esse alius usus, ob similem causam gravissimam uti liceret. Sic imaginem idoli, Mahometis, Lutheri &c. è collo gestare semper illicitum est; ibi enim non habet alium usum, quam cultum illum falsum. At verò gestare in clypeo, vel vexillo ad decipiendum hostem, probabiliter defenditur: quia hæc ibi non tantum significant cultum auctoris falsæ sectæ, sed etiam armaturam talis generis. Unde de his loquens Layman, *cit. c. II. n. 4. ad finem* dicit: *Hanc*
pro-

92 *Tract. II. In I. Præcept. Decal. Cap. II.*
professionem falsi cultus generatim non cogimus
gnoscere, cum etiam apud Christianos ejusmodi
na, puta Mercurii &c. tanquam fabulosa, orna
gratia adhibeantur: ideoque non damnari mil
nostros, si illis, tanquam indifferentibus, insidiam
causâ in bello uterentur &c. Sic Layman.

§. IV.

Simulando factô vel opere.

Fidem interpretativè negat, & gravissimè
cat, quisquis voluntariè exercet opus vel ac
nem, quæ ex natura sua, ex institutione, aut
ex circumstantiis loci, temporis personarum,
fam Fidem, Sectam, hæresin manifestant,
significant, ut exemplis communioribus patet
explicatione.

I. Sacra Gentilium.

37 **F**lectere genu coram idolo, thus adolere, fa
ficare, si voluntariè fiant absque violen
physica, etiam ex quocunque metu vel peric
mali cujuscunque, peccatum mortale est. Ho
nim actiones ex natura & institutione sua exhib
coram idolo cultum idololatriæ designant.
perpetuus sensus Ecclesiæ: & illustrissima exe
pla Martyrum, & in defectu S. Marcelilni Pa
Neque obstat exemplum Naamon Syri 4. Reg.
Qui ab Elisæo sanatus, & ad veram Fidem,
tûmque veri Dei conversus petiit, ut liceret
ex officio cum Rege suo intrare templum idoli,
cum eo genu flectere inquires: *Et illo invito
super manum meam, si adoravero in templo Ro
mon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscatur*

Dominus servo tuo pro hac re; qui dixit ei, vade in pace. Non enim ibi permisit Elisæus, ut idolum adoraret, neque actio illa seu genuflexio fuit signum protestativum, seu actus idololatriæ, sed solum fuit actus politicus & ceremonia aulica, exhibita Regi Syriæ, cujus mos fuit in adoratione idoli sustentari manu primi Principis aulæ, qui proin necessario cum Rege genuflectente, & ipse genuflectere debebat: quod officium seu famulatus aulicus tunc ad illum Naaman Syrum spectabat. *Ita communis DD. & Interpretum.*

II. Hæreticorum.

Sine dubio mortaliter peccat contra professionem & Fidei, quisquis Profanæ hæreticorum cœnæ communicat: intellige tamen formaliter, quatenus sacra eorum cœna habetur; nam ex circumstantiis cœremoniarum determinatur ea cœna ad profitendum cultum Religionis. Cæterum cessante scandalo, nemine vidente maximè, eos panes comedere, vel vinum epotare materialiter tantum, res esset indifferens: ut ex communi notat *Layman* supra. Itémque mortale est hæreticorum exercitiis cooperando assistere, ministerium aliquod ad eorum Sectam spectans exercere: hæretico ministro parvulum solemniter baptizandum offerre: coram hæretico Ministro Matrimonium contrahere &c. Hæc enim omnia ex natura vel institutione sua professionem & approbationem falsæ Sectæ, adeoque abnegationem veræ Fidei præferunt. Attamen in Germania, ubi hæretici tolerati cum Catholicis permixti sunt, subinde audire conciones hæretico-

rem,

rum, assistere Baptismo eorum pro Patrino, in
 tiis paranyphum agere, funus comitari, etiam
 lugubri habitu, imò, ubi non adest Parochus Cat
 licus, ita permittente vel dissimulante Ordine
 etiam parvulos baptizandos Ministro hæretico
 ferre, ut in multis locis fieri vidi, non habetur
 signo protestativo falsæ Fidei, & seclusò scandalo
 vel periculò subversionis, licitè fiunt. De quop
rac. sequenti, cum de communicatione Catholi
 cum cum hæreticis & infidelibus.

111. Frequentare Ecclesias hæreticorum.

39 **S**ine dubio mortaliter peccat, & Fidem impli
 tènégare censetur quisquis ordinariè, & sine
 gitima causa hæreticorum templa, conventus
 conciones frequentat, ut meritò intuentibus vide
 tur tanquam unus ex illis. Quod adeò veru
 est, ut etiam si Rex, Princeps, vel Magistratus hæ
 reticus publicò edictò sub gravissima pœna præ
 cipiat subditis, ut omnes hæreticum conventuum
 exercitium accedant, peccet mortaliter Catholicus
 accedens; ut bina responsione declaravit Pius
 ad Anglos Catholicos apud *Sanchez cit. c. 4.*
 27. Cum enim tale edictum directè & ex propo
 sito tendat ad augmentum Religionis hæreticæ
 & Catholicæ destructionem, atque ut inter Ca
 tholicos & hæreticos distinctio appareat, certum
 omninò est, Catholicum non posse obedire absque
 peccato contra professionem externam Fidei, &
 apertæ simulationis hæresis; & quidem in re gra
 vissima, unde & Religionis vilipensio, & scandalo

lum proximorum pendet; ubi maximè obligat præceptum externæ confessionis Fidei. Quod verò aliqui asserant, tale scandalum, & peccatum evitari posse, si quis publicè protestetur, se ad eorum conventum & exercitium accedere, non ut eorum Religionem profiteatur, sed solùm ut Magistratui politicè obediat, insufficiens est: nam talis protestatio inutilis erit ad pœnam evadendam, neque omnne scandalum, & propriæ salutis periculum auferret, ut latè prosequitur, & declarat Sanchez l. cit. Dixi autem: *Ordinarie & sine legitima causa*. Qui enim semel, aut iterum ex curiositate interesset: aut ex rationabili causa, utpote, ut errores Prædicantis annotet, & confutet, vel confutandos alteri referat; aut ut Dominum suum ex officio comitetur, ut Naaman ille Syrus supra: vel aliâ simili ratione, aut venialiter tantùm, aut nullo modo peccabit.

IV. Comedere carnes die prohibito.

Certissimum est, non licere comedere carnes die⁴⁰ prohibito, quando comestio carnis habetur pro signo protestativo Sectæ falsæ: ut si hæretici die jejunii cum Catholicis in hospitio confidentes, vel convivantes, ad eorum Fidem explorandam dicant: Qui Evangelicus, vel Papæ inimicus est, ex hoc ferculo carnum, ex hoc caupone, anserè, &c. comedat (idem est, si Catholico propinent in sanitatem hostium Papæ & Religionis Catholicæ, isque respondeat) peccabit mortaliter comedens nulla usus protestatione contraria, utpote, hoc non oportere, esse signum explorandæ Religionis cum etiam Catholicis diebùs jejunii ob certas causas carnes edere

dere liceat: alioquin enim comedens verè inter-
 tativè Fidem negaret. Item mortaliter peccat
 & implicite saltem Fidem negare censetur, quis
 ordinariè, & sine omni justa causa aliis nota,
 hæreticis carnes comedit; etenim comedere
 nes etiam feriâ sextâ, ex se est indifferens, &
 Catholico causâ necessitatis vel infirmitatis
 tum: Quia tamen abstinere à carnibus feriâ
 est observantia communis & propria Religio
 Catholicæ, & oppositum hæreticorum; hæc
 sine legitima & omnibus manifesta causa ab
 reticis invitatus, vel inter eos vivens per simu-
 nem & insolentem libertatem passim carnes
 comedit, censetur omninò Fidem Catholicam
 terpretativè negare, & peccare mortaliter:
 etiam inter Catholicos id sapiùs actitans
 censetur suspectus de hæresi, & pœnas de
 suspectorum incurreret juxta *communem D.D.*
Sanchez. Layman. Lugo cit. sect. 8. §. 2. Dis-
rùm: Ordinariè & sine justa causa. Nam qui
 non urget præceptum confessionis Fidei, nec
 nes appositæ sunt ad explorandam Fidem, nec
 riculum gravis scandali imminet, vel subest
 tum est Catholico, etiam inter hæreticos, qui
 comedere, non tantum ab intrinseco, puta infir-
 tatis vel necessitatis causâ; sed etiam ab extrin-
 utpotè ad occultandam Fidem suam, ob mortem
 vel aliud grave damnum vel periculum evadentem
Communißima. Talis enim non peccabit contra
 Præceptum Ecclesiæ, quod in tali necessitate
 obligat; nec contra Præceptum confessionis Fidei

Quod hic & nunc non urgere supponitur ; & quia
 esus carniū de se non est protestativus hæresis,
 sed ad hunc finem, scilicet Fidei professionem,
 certis diebus interdictus est ab Ecclesia : Et licet
 hæretici indè colligere soleant, talem, v. g. feriā
 sextā carnes comedentem, non esse Catholicum,
 hæc tamen eorum deceptio ob gravem causam,
 qualem semper supponimus, permitti licitè potest.
Ita Sanchez. Azorius. Becanus. aliisque citatis Laym.
 l. 2. t. 1. c. 11. n. 5. Monent tamen DD. si Catho-
 licus sit apud hæreticos in hospitio, apud quos
 nullum grave periculum, sed solum irrisio & jocus
 timeri posset, si quis inter eos à carnibus abstineat
 (idem est de signo Crucis, aliisque exercitiis pro-
 priis Catholicæ Religionis sub præcepto obligan-
 tibus) tali causâ abstinendum esse, & Legem Ec-
 clesiæ servandam. Simile iudicium esto de aliis
 similibus actionibus, etsi ex se bonis vel indiffer-
 entibus, tamen ex instituto, consuetudine, vel usū
 hæresis appropriatis, ut orare in templis hæreti-
 corum, canere Psalmos Davidicos &c. more hære-
 ticorum, aliàsve cantilenas hæreticis proprias, præ-
 fertim contra Religionem Catholicam blasphemias
 &c. quæ exercere non licet Catholico aliis viden-
 tibus, vel audientibus, quia eo ipso, quo hæreticis
 specialiter propriæ sunt factæ, significant hæresin
 saltem exterius cum periculo detrimento Religio-
 nis & scandalò.

COROLLARIUM.

EX dictis denique sequitur, eum, qui quoquò
 modo negavit Fidem cum gravi detrimento

Religionis, vel scandalo, teneri, si potest, & p
desse videtur, ad revocationem verbo, vel sc
sub mortali; quia qui causam mali dedit, tene
eam tollere, quantum potest. Quomodo aut
abnegans Fidem fiat Infidelis, Hæreticus, Apo
ta, jam jam videbimus *cap. sequenti.*

CAPUT III.

De Infidelitate, & peccatis contra Fidem.

SECTIO I.

Infidelitas generatim quid & quomodo duplex?

SUMMARIUM.

1. Infidelitas purè negativa est carentia Fidei in homine
pro tunc non apto habere illam.
2. Infidelitas privativa est carentia Fidei in homine
habere illam.
3. Dubium in Fide est suspensio mentis inter assensum
dissensum &c.
4. Deliberatè dubitans dubio positivo, seu positivè judi
rem esse dubiam vel minus certam, peccat mortaliter
& accedente pertinacia est formalis hæreticus.
5. Dubitans rerò negativè tantum, suspendendo
prorsus judicium, esto peccare possit mortaliter contra
præceptum tunc obligans, non tamen sit hæreticus.
6. Nisi voluntas imperet talem suspensionem ex motivo
ficultatum oppositarum ab intellectu.
7. Non verò si illam suspensionem imperet ex alio motivo.
8. Quid sit infidelitas positiva, materialis, formalis.
9. Quid Paganismus, seu Gentilismus, & quæ commu
catio cum eis prohibita?